

Sygn. akt I PZ 10/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. R. - działającego jako reprezentant grupy, w skład której wchodzi: M. B., M. S., B. C., E. D., M. D., A. J., D. J., T. K., K. P., T. R., M. S. i J. W.

przeciwko Szkole Podstawowej [...] w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 kwietnia 2023 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 października 2022 r., sygn. akt III APa 26/19,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi, postanowieniem z dnia 10 października 2022 r., odrzucił skargę kasacyjną strony powodowej w sprawie z powództwa T. R. działającego jako reprezentant grupy, w skład której wchodzi: M. B., M. S., B. C., E. D., M. D., A. J., D. J., T. K., K. P., T. R., M. S. i J. W., przeciwko Szkole Podstawowej [...] w K. o zapłatę.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że strona powodowa wartość przedmiotu zaskarżenia określiła na kwotę 34.000 zł, nie podając sposobu jej wyliczenia.

Sąd Najwyższy zwrócił skargę kasacyjną w trybie art. 398⁶ § 3 k.p.c. celem usunięcia braków formalnych przez wezwanie pełnomocnika powodów do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia osobno w stosunku do każdego z powodów; ewentualnie sprawdzenie i ustalenie wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia odrębnie w stosunku do każdego z powodów, z uwzględnieniem art. 6 ust. 1 pkt 3 oraz art. 6 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 446 ze zm.) oraz argumentów strony pozwanej z pisma procesowego strony pozwanej z dnia 7 maja 2021 r.

W wykonaniu wezwania, pełnomocnik strony powodowej oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia osobno w stosunku do każdego z powodów, wskazując, że wynoszą one w przypadku:

- a) M. B. i B. C. - kwoty po 5.000 zł,
- b) M. D. i K. P. - kwoty po 4.000 zł,
- c) T. K., M. S. i J. W. - kwoty po 3.000 zł,
- d) M. S. i E. D. - kwoty po 2.000 zł,
- a) A. J., D. J. i T. R. - kwoty po 1.000 zł.

Sąd Apelacyjny uznał, że w niniejszej sprawie, podobnie jak przy współuczestnictwie dla dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej konieczne jest spełnienie indywidualnie przez każdego z członków grupy warunków dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej. Treść art. 24 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym wskazuje, że warunki dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej należy oceniać przez regulację z art. 398² k.p.c.

Skoro żaden z członków grupy nie osiągnął ustawowego progu kasacyjności, określonego w tym przepisie na dziesięć tysięcy złotych, to skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, co powoduje jej odrzucenie (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Strona powodowa w zażaleniu na powyższe postanowienie zarzuciła naruszenie:

1. „art. 24 ust. 1 w związku z art. 398¹ § 1 k.p.c.”, przez uznanie, że stroną w rozumieniu tegoż przepisu jest każdy członek grupy z osobna,
2. art. 24 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, przez analogiczne zastosowanie przepisów o współuczestnictwie procesowym, gdy

przepis ten zezwala na odpowiednie lub wprost zastosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego do spraw prowadzonych na podstawie ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, jeżeli dane zagadnienie nie zostało szczegółowo uregulowane w ustawie o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, co doprowadziło do uznania każdego z członków grupy za zdolnego do wniesienia samodzielnej skargi kasacyjnej, co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia „art. 24 ust. 1 w związku z art. 398² § 1 k.p.c.”, przez odrzucenie skargi kasacyjnej wskutek stwierdzenia nieprzekroczenia przez grupę nauczycieli zatrudnionych u pozwanej progu kasacyjnego.

Strona powodowa wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia „bez przekazywania sprawy do ponownego rozpoznania” oraz „nadanie sprawie dalszego biegu, z uwzględnieniem postanowienia Sądu Najwyższego z dn. 25 kwietnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt: I PSK 72/21, w razie uwzględnienia zażalenia” oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona pozwana wniosła o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, z wyłączeniem art. 8, art. 117-124, art. 194-196, art. 204, art. 205, art. 205³ § 2 i 5 oraz art. 425-505¹⁴. Zastosowanie ma zatem art. 398² § 1 k.p.c. w związku z art. 19 i następne k.p.c.

Według utrwalonego orzecznictwa, w sytuacji występowania po jednej ze stron współuczestnictwa formalnego i materialnego (art. 72 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), wartości przedmiotu zaskarżenia, podobnie jak wartości przedmiotu sporu, nie sumuje się, a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do każdej z spraw z osobna (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1935 r., C.II. 813/35, Zb. Orz. 1936, poz. 248 i z dnia 31 sierpnia 1936 r., C.III. 169/35, OSP 1936, poz. 546, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 stycznia 1997 r. I PKN 65/96, OSNAPiUS 1997 nr 17,

poz. 317; z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 61/97, OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 16; z dnia 28 lutego 1997 r., I CKN 31/97 LEX nr 78453 oraz w uzasadnieniu postanowienia z dnia 25 stycznia 2001 r., IV CZ 90/06, LEX nr 52464; z dnia 12 stycznia 2004 r., I PZ 109/03, OSNP 2004 nr 23, poz. 405; z dnia 17 lipca 2014 r., III CZ 30/14, LEX nr 1488903; z dnia 15 czerwca 2016 r., II CZ 33/16, LEX nr 2071112; z dnia 4 października 2019 r., I CZ 85/19, LEX nr 2756260).

Zgodnie z art. 72 § 1 k.p.c., kilka osób może w jednej sprawie występować w roli powodów lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią: (pkt 1) prawa lub obowiązki im wspólne lub oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (współuczestnictwo materialne); (pkt 2) roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju, oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, jeżeli ponadto właściwość sądu jest uzasadniona dla każdego z roszczeń lub zobowiązań z osobna, jako też dla wszystkich wspólnie (współuczestnictwo formalne).

Istota współuczestnictwa wyraża się w tym, że w jednej sprawie - w znaczeniu techniczno-procesowym - dochodzi do połączenia kilku (wielu) spraw w znaczeniu materialnoprawnym, tj. spraw mających za przedmiot roszczenie lub zobowiązanie oparte na tej samej lub jednakowej podstawie faktycznej i prawnej.

W myśl art. 1 ust. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, w postępowaniu grupowym dochodzone mogą być roszczenia jednego rodzaju, co najmniej 10 osób, oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej. Brzmienie art. 1 ust. 1 ustawy nawiązuje zarówno do współuczestnictwa materialnego (ta sama podstawa faktyczna), jak i do współuczestnictwa formalnego (taka sama podstawa faktyczna). Jest on alternatywą współuczestnictwa czynnego (po stronie powodowej) w sytuacji, gdy roszczeń jednego rodzaju będzie dochodziła grupa co najmniej 10 osób.

Wprawdzie reprezentant grupy prowadzi postępowanie w imieniu własnym, na rzecz wszystkich członków grupy (art. 4 ust. ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym), ale wynika to z nadania mu, na podstawie art. 4 ust. 1 tej ustawy, zdolności sądowej i formalnoprawnej (a nie materialnoprawnej) legitymacji procesowej. Podobnie członkowie grupy nie posiadają przymiotu strony w postępowaniu grupowym, ale tylko w znaczeniu procesowym, a nie

materialnoprawnym, ponieważ w postępowaniu tym ochronie podlegają indywidualne prawa podmiotowe członków grupy.

Jak wskazano w uchwale z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 28/11 (OSNC 2012 nr 1, poz. 9), postępowanie grupowe zostało oparte na idei reprezentacji, która oznacza, że określona osoba lub osoby wytaczają powództwo i biorą udział w postępowaniu w interesie grupy osób będącej w podobnej sytuacji. Idea ta została zrealizowana przez ustanowienie reprezentanta grupy i przyznanie mu pozycji strony w znaczeniu procesowym; reprezentant grupy prowadzi postępowanie w imieniu własnym, na rzecz wszystkich członków grupy, a członkowie grupy, podmioty spornego stosunku prawnego dysponujące dochodzonym roszczeniem (uprawnieniem), pozostają stroną w znaczeniu materialnym (art. 4 ust. 3 u.p.gr.). Sytuacja ta jest nazywana w piśmiennictwa „subrogacją” lub „podstawieniem procesowym”, a polega na tym, że określony podmiot działa w procesie w imieniu własnym, lecz na rzecz osoby, której dotyczy spór (por. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 4/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 100). W rezultacie reprezentant grupy jest stroną wyłącznie w znaczeniu procesowym (formalnym), natomiast stronami w znaczeniu materialnym pozostają członkowie grupy, będący rzeczywistymi podmiotami spornych, indywidualnych stosunków prawnych.

Tak więc w postępowaniu grupowym dochodzi do połączenia wielu spraw w znaczeniu materialnoprawnym, stąd wartości przedmiotu zaskarżenia nie sumuje się, a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do każdej z spraw z osobna.

Z przedstawionych powodów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c.).

[SOP]

[ł.n]